

สรุปผลการประชุมหารือทางวิชาการว่าด้วยอนาคตการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Technical Consultation Meeting on the Future of Education for Sustainable Development)

ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ณ โรงแรมแลนด์มาร์ค สุขุมวิท กรุงเทพฯ

---

๑. การประชุมครั้งนี้ จัดขึ้นโดยองค์การยูเนสโก แบ่งเป็นการประชุมทางวิชาการ (Plenary Session) การประชุมกลุ่มย่อย (Concurrent Sessions) และการหารือระดับภูมิภาค (Regional Discussion) มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนความสำเร็จ ความก้าวหน้า โอกาสและความท้าทาย รวมทั้งหารือกลไกการดำเนินงานเพื่อจัดทำร่างเอกสารของยูเนสโกเรื่องทิศทางในอนาคตของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายหลังปี ๒๕๖๒ ซึ่งองค์การยูเนสโกจะรวบรวมข้อคิดเห็นจากประเทศสมาชิก พร้อมเสนอร่างเอกสารดังกล่าวไปยังองค์การบริหารของยูเนสโกในปี ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศสมาชิกยูเนสโก ประกอบด้วย หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสำนักงานยูเนสโกของภูมิภาคต่าง ๆ จำนวนกว่า ๒๕๐ คน สำหรับประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอชื่อ นางสาวภัทรพร เลี้ยวคณิกวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นางสาวนงศลิณี โมสิกะ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. นางพิมพ์วิรัชย์ เมืองนิล หัวหน้ากลุ่มความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ และ นางสาวสิริภักดิ์ ธรรมบุศย์ นักวิเทศสัมพันธ์ ชำนาญการ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. เป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุมฯ

๒. พิธีเปิดการประชุม

๒.๑ Ms Stefania Giannini ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้านการศึกษา องค์การยูเนสโก กล่าวถึงการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) โดยภายหลังสิ้นสุดปีทศวรรษแห่งสหประชาชาติเพื่อการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อปี ๒๕๕๗ (2005-2014 UN Decade for Education for Sustainable Development: DESD) องค์การยูเนสโกได้เปิดตัวแผนปฏิบัติการโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อปี ๒๕๕๘ (2015-2019 Global Action Programme on Education for Sustainable Development: GAP on ESD) โดยจะสิ้นสุดปี ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับทิศทางในการดำเนินงานด้าน ESD (Post-GAP Vision) ทั้งนี้ ยูเนสโกได้ร่วมกับรัฐบาลญี่ปุ่นจัดทำร่างเอกสารแผน GAP ฉบับใหม่ที่เน้นความสอดคล้องกับบริบทและความท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่ และจะรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้เข้าประชุมเพื่อประกอบการพิจารณาและปรับแก้ไขในร่างเอกสารฯ ตามความเหมาะสมต่อไป

๒.๒ นางวัฒนาพร ระงับทุกข์ เลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ และรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการโลกของยูเนสโกว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (GAP on ESD) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ และจะสิ้นสุดปี ๒๕๖๒ ทั้งนี้ จากประสบการณ์ของไทย ได้มุ่งพัฒนาประเทศเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มีการกำหนด

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในทุกมิติด้วยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก นอกจากนี้ ยังกล่าวเน้นเรื่องการบูรณาการทักษะศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งการดำเนินความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกำลังคนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มการลงทุนและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม การปรับเปลี่ยนกรอบความคิดและค่านิยม ตลอดจนการเคารพวัฒนธรรมที่หลากหลาย และความเป็นพลเมืองโลกที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๓ Mr Kazuaki Kawabata ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประเทศญี่ปุ่น (MEXT) กล่าวถึงข้อริเริ่มของญี่ปุ่นในเรื่องปีทศวรรษ DESD และได้ให้การสนับสนุนด้าน ESD ในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง และร่วมมือกับสำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโกในการจัดประชุมโลกด้าน ESD เพื่อจัดทำแผน GAP on ESD ทั้งนี้ การจัดทำแผน GAP ฉบับใหม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน และกล่าวคาดหวังว่าประเทศสมาชิกจะให้การสนับสนุนการจัดทำแผนใหม่ฉบับนี้

๒.๔ Mr Bjorn Anderson ผู้แทนจากกองทุนประชากรแห่งเอเชียแปซิฟิก (UNFPA) กล่าวถึงการจัดทำแผน GAP ฉบับใหม่ที่เน้นให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้สอดคล้องตามวาระการศึกษา ๒๐๓๐ ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม เท่าเทียม และมีคุณภาพ รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหุ้นส่วนความร่วมมือด้าน ESD ทั้งในระดับชาติและโลก

๓. การจัดทำร่างเอกสารแผน GAP ฉบับใหม่ ระหว่างปี ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ (2020-2030 Post-GAP Position Framework)

๓.๑ องค์การยูเนสโกทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ดังนี้

๓.๑.๑ การดำเนินงานตามแผน GAP on ESD ระหว่างปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และโครงสร้างของแผนมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐบาลควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และเน้นสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Approach)

๓.๑.๒ การจัดเวทีประชุมหารือ โดยพิจารณาจากประเด็นและแนวโน้มล่าสุดด้าน ESD และ SD การคิดนอกกรอบ รวมทั้งปัจจัยและสภาพตั้งเครียดต่าง ๆ

๓.๑.๓ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในปี ๒๐๓๐ (SDGs) ทั้ง ๑๗ ประการ โดยใช้ ESD เป็นตัวขับเคลื่อน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ ๔ ด้านการศึกษา เพื่อบรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๑.๔ องค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม ได้แก่ องค์ความรู้ การคิดเชิงวิเคราะห์ การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ความสำคัญของชุมชน การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก การเติบโตทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่สมดุล ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การพัฒนากรอบความคิด (Mindset) การเชื่อมโยงการดำเนินงานกับภาคธุรกิจ ภาคการผลิต และภาควิสาหกิจ/ผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓.๒ กรอบการดำเนินงานของร่างเอกสารแผนใหม่ มีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างโลกที่ยั่งยืนโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมาย SDGs ทั้ง ๑๗ ประการ และยังคงไว้ซึ่งโครงสร้างเดิมที่เน้นขอบข่ายการดำเนินงาน ๕ ด้าน ได้แก่ การพัฒนานโยบาย การเปลี่ยนแปลงขององค์กรโดยการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้และฝึกอบรม การเสริมสร้างศักยภาพของนักการศึกษา การให้สิทธิและอำนาจแก่เยาวชน และการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ได้มีการปรับแก้ไขร่างเอกสาร ฯ ในส่วนของ ๑) การจัดลำดับความสำคัญของขอบข่ายการดำเนินงานทั้ง ๕ ด้าน และ ๒) การขยายเครือข่ายและหุ้นส่วนการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้มีความครอบคลุมและเป็นหนึ่งเดียว โดยเน้นขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายกลุ่ม

๓.๓ แนวทางการดำเนินงานของร่างเอกสารแผนใหม่ ยูเนสโกจะจัดส่งร่างเอกสาร ฯ ที่ปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการบริหารของยูเนสโกเพื่อขอความเห็นชอบ และเสนอที่ประชุมสมัชชาสามัญ (UNESCO General Conference) เพื่อพิจารณาอนุมัติ รวมทั้งแจ้งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) เพื่อทราบ ภายในปี ๒๕๖๒ ตามลำดับ และจะมีการเปิดตัวแผน GAP on ESGDs ในช่วงต้นปี ๒๕๖๓

๔. การบรรยายและอภิปรายทางวิชาการ เรื่องการสร้างสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน รวมทั้งความท้าทายของมิติเศรษฐกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นบทบาทพ่อแม่ การเสริมสร้างความตระหนักรู้ด้าน ESD แก่สาธารณชน และปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง การปกป้องและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การประเมินความก้าวหน้าของประเทศไม่ควรวัดจากการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) เพียงอย่างเดียว แต่ควรวัดจากการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเมินค่าได้ ทั้งนี้ ข้อพิจารณาหลักเกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน ESD คือ การแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมของประชาชนในชาติ การยกระดับศักยภาพของเยาวชน การพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence: EI) และการเคารพสิทธิระหว่างกัน ซึ่งสำคัญต่อการจัดการความยากจนสู่ความยั่งยืน

๕. ภาพรวมนโยบายและแนวปฏิบัติด้าน ESD โดย Assoc Prof Chang Chew Hung สถาบันการศึกษาแห่งชาติของสิงคโปร์ (National Institute of Education: NIE) ได้นำเสนอกรณีตัวอย่างสถานการณ์ปัจจุบันด้าน ESD ในภูมิภาคจากเอกสาร “การศึกษาและความยั่งยืน: กระบวนทัศน์ นโยบาย และแนวปฏิบัติในเอเชีย” ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นข้อเสนอ ความท้าทาย และโอกาสในร่างเอกสารแผน GAP ฉบับใหม่ ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญด้าน ESD แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๕.๑ การปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงทดลอง การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ และการสะท้อนคิดจากชุมชน

๕.๒ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ประกอบด้วย การพัฒนาสู่ความยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การจัดทำนโยบายหลักยุทธการเรียนการสอนที่เน้นหัวข้อหรือประเด็นสำคัญที่หลากหลาย รวมทั้งหลักการเชิงนวัตกรรมต่อการจัดการเรียนรู้

๕.๓ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ต้องบูรณาการให้เข้ากับวิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อฝึกทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์

/อย่างไรก็ตาม...

อย่างไรก็ตาม ยูเนสโกและประเทศสมาชิกควรให้ความสำคัญกับการทำวิจัยและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการสอนและแนวปฏิบัติที่ดีมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิรูปนโยบาย

๖. **ประเด็นพิจารณาจากการหารือกลุ่มโดยแบ่งตามภูมิภาค** (เอเชียกลาง เอเชียตะวันออก แปซิฟิก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลุ่มแม่น้ำโขง และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นหมู่เกาะ)

๖.๑ มโนภาพของประชาคมโลกภายในปี ค.ศ. ๒๐๕๐

ที่ประชุมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของการอยู่ร่วมกันของพลเมืองโลกที่ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่งนำไปสู่สังคมที่สันติสุขและยั่งยืน (Inclusive & Peaceful Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการศึกษาที่ครอบคลุม การฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การประหยัดและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างคุ้มค่า สมดุล และเกิดประโยชน์สูงสุด (Less is more & balance) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่ยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความร่วมมืออย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึงครอบครัวและชุมชน การพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม ห้องเรียนดิจิทัล/อัจฉริยะ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ การรู้เท่าทันสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

จุดเน้นสำคัญ คือ การส่งเสริมสันติภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสร้างความสุข ความสมดุล และการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบทบาทของสถาบันครอบครัว ตลอดจนการใช้ ESD เพื่อเป็นแนวทางในการบรรลุ SDGs

๖.๒ ความท้าทายและโอกาส

๖.๒.๑ **ความท้าทาย** การขาดแคลนด้านการประสานงาน การวางแผน และการดำเนินความร่วมมือระดับภูมิภาค การตอบสนองเชิงนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ และการรับมือกับภัยพิบัติ สังคมผู้สูงอายุ การจัดทำนโยบายแบบครอบคลุมเพื่อพัฒนาชุมชนและธุรกิจอย่างยั่งยืน การขาดแคลนการลงทุน ข้อจำกัดด้านงบประมาณต่อการเข้าถึงเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนทัศนคติของพลเมืองที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ความขัดแย้งระดับภูมิภาค การสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการศึกษา อัตราเด็กออกกลางคันเพิ่มสูงขึ้น

จุดเน้นสำคัญ คือ แนวทางการประเมินและวัดผลของการปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (Mindset) วิสัยทัศน์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายที่มีอยู่ การพัฒนาการศึกษาและโรงเรียนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ในอนาคต รวมทั้งสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศในอนุภูมิภาค เช่น ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นในหมู่เกาะแปซิฟิก เป็นต้น ตลอดจนการขาดแคลนสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำมืออาชีพ และการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Actions)

๖.๒.๒. **โอกาส** การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาซึ่งสังคมที่สงบสุข การใช้ประโยชน์จากเวทีระดับภูมิภาคเพื่อดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตอบสนองของ ESD ต่อความท้าทายในมิติต่าง ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม สังคมเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง การจัดการศึกษาที่ครอบคลุม

การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนับสนุนจากชุมชนต่อการดำเนินงานของโรงเรียน การเชื่อมโยงทั้งในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค การทำงานร่วมกับองค์กรระดับภูมิภาค เช่น ยูเนสโก อาเซียน และซีมีโอ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้แทนไทยให้ข้อคิดเห็นว่าประเทศไทยได้ใช้โอกาสจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมาย ESD สู่การบรรลุ SDGs อย่างเป็นรูปธรรม

๖.๓ แนวทางการดำเนินงาน

ที่ประชุมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดตั้งเวทีหารือระดับภูมิภาค การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันด้าน ESD การเสริมสร้างความตระหนักของชุมชน การส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือทางสังคมและการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อเอื้อต่อการได้มาซึ่งแหล่งเงินทุน การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน ชุมชน ภาคเอกชน รัฐบาล ทั้งในระดับชาติและโลก การเสริมสร้างศักยภาพในทุกกระดับ ได้แก่ การฝึกอบรมครู การให้สิทธิและอำนาจแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของเยาวชน ภาคเอกชน ประชาสังคม และรัฐบาล การสนับสนุนจากภาคการศึกษาและรัฐบาลในการพัฒนาครู ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปหลักสูตรแบบองค์รวมและให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น การขจัดความขัดแย้งและก่อให้เกิดสันติภาพ การส่งเสริมการดำเนินการวิจัยเพื่อนำไปสู่การจัดทำนโยบาย รวมทั้งการจัดหาเวทีแลกเปลี่ยนพร้อมแสวงหาความร่วมมือทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนในวัยเรียนได้เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนและคนในหมู่บ้าน การลงทุนเพิ่มขึ้นในระบบการศึกษาโดยการสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะสาธารณูปโภคโรงเรียน และการเข้าถึงการศึกษาสำหรับประชาชนในพื้นที่ห่างไกล การได้มาซึ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการที่ดี การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจ และการสร้างเครือข่ายระดับภูมิภาค

๗. สรุปภาพรวมของการประชุมครั้งนี้

๗.๑ ประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน คือ การกำหนดชื่อร่างเอกสารแผนใหม่ “GAP on ESDGs” ซึ่งควรมุ่งเน้นทั้ง ๑๗ เป้าหมาย SDGs หรือควรเน้นเฉพาะเป้าหมายที่ ๔ เรื่องคุณภาพการศึกษา

๗.๒ ประเด็นความท้าทาย โอกาส และความต้องการในการดำเนินงานตามร่างข้อเสนอแผนใหม่ “GAP on ESDGs”

๗.๒.๑ ความท้าทาย การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนควรสอดคล้องกับ ESD และ SDG 4 พร้อมทั้งเชื่อมโยงกลุ่มเป้าหมาย SDG อื่นด้วยการพัฒนาทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างยั่งยืน การสนับสนุนด้านทรัพยากร โดยเน้นเสริมสร้างศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กองทุน และข้อพันธกิจร่วมทางการเมือง

๗.๒.๒ โอกาส ได้แก่ ประเทศต่าง ๆ มีการดำเนินการและอยู่ระหว่างปฏิรูปการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อ ESD การดำเนินความร่วมมือกับภาคเอกชน การใช้กลไก โครงสร้าง และกระบวนการที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาการศึกษา เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเหมาะสม

๗.๒.๓ ความต้องการ ได้แก่ การเสริมสร้างความร่วมมือของสถาบัน/องค์กรกับ องค์กรยูเนสโก เพื่อพัฒนาหลักสูตร จัดฝึกอบรมครู และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งส่งเสริม ให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ด้าน ESD สู่ SDGs

๗.๓ ผลสะท้อนกลับและข้อคิดเห็นจากการหารือกลุ่มตามภูมิภาค

๗.๓.๑ ด้านความต้องการ การเสริมสร้างความเข้าใจเรื่อง ESD การขับเคลื่อนให้มี การจัดสรรเงินทุน การปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (Mindset) การขาดแคลนการลงทุนด้านสาธารณูปโภค ในโรงเรียน

๗.๓.๒ ด้านขอขยายการดำเนินงาน การจัดเวทีหารือประจำปีระหว่างเยาวชนและ ผู้ปฏิบัติ การแต่งตั้งผู้ประสานงานหลักแห่งชาติ การพัฒนานโยบายด้าน ESD การส่งเสริมความตระหนัก การจัดฝึกอบรมโดยเน้นเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำ การเพิ่มความสำคัญให้กับเยาวชนและค่านิยมทางการศึกษา ความเป็นเอกภาพของโรงเรียน ความเป็นหนึ่งเดียวกันของกรอบการดำเนินงานต่าง ๆ และยกเครื่องระบบ การศึกษา การเริ่มดำเนินการเรื่อง ESD ควบคู่กับการกำหนดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชุมชน

๘. การดำเนินงานขั้นต่อไปภายหลังจากการประชุมครั้งนี้

องค์กรยูเนสโกจะรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปปรับแก้ไข ร่างเอกสารแผน GAP ฉบับใหม่ และเสนอผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อให้ข้อคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ ก่อนนำเสนอร่างเอกสาร ฯ ต่อคณะกรรมการบริหารของยูเนสโก ในปี ๒๕๖๒ ต่อไป

กลุ่มความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สิงหาคม ๒๕๖๑